

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 20-21 квітня 2017 року)

**Суми
2017**

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ У ДІТЕЙ

Борисова А. В., *магістр соціальної роботи*
Лузан А. В., *студентка 2 курсу,*
спеціальність «Соціальна робота», СумДУ

Соціалізація – комплексний процес засвоєння індивідом певної системи знань, норм і цінностей, які дозволяють йому бути повноправним членом суспільності. Соціалізація виступає одним із основоположних соціальних процесів, що забезпечує існування людини в середині суспільства. Соціалізація являє собою процес входження людини в суспільство, включення її в соціальні зв'язки та інтеграції з метою встановлення її соціальності.

Включає як цілеспрямований вплив на особистість (виховання), так і стихійні, спонтанні процеси, що впливають на її формування. Соціалізація знаходиться на межі різних наук і вивчається філософією, психологією, соціальною психологією, соціологією, історією, етнографією, педагогікою та теологією. [1]

Крім того, соціалізацією є також процес пристосування (адаптації) дорослої людини, яка з певних обставин (перебування в певній «антисоціальної» групі, довготермінове перебування у в'язниці тощо) довгий час була поза суспільством, або перемістилася з одного суспільства в інше (зміна громадянства тощо.)

Для успішної соціалізації, по Д. Смелзеру, необхідна дія трьох фактів: сподівання, зміна поведінки і прагнення відповідати цим сподіванням. Процес формування, на його думку, відбувається на трьох різних стадіях:

- стадії наслідування і копіювання дітьми поведінки дорослих;
- ігрової стадії, коли діти усвідомлюють поведінку як виконання ролі;
- стадії групових ігор, на якій діти учаться розуміти, що від них чекає ціла група людей.[2]

Французький психолог Ж. Піаже, зберігаючи ідею різних стадій у розвитку особистості, наголошує на розвитку пізнавальних структур індивіда і їхній наступній перебудові в залежності від досвіду і соціальної взаємодії. Ці стадії переміняють одна іншу у визначеній послідовності: сенсорно-моторна (від народження до 2 років), операційна (від 2 до 7), стадія конкретних операцій (з 7 до 11), стадія формальних операцій (з 12 до 15). Багато психологів і

соціологів підкреслюють, що процес соціалізації продовжується протягом усього життя людини, і стверджують, що соціалізація дорослих відрізняється від соціалізації дітей декількома моментами. Соціалізація дорослих скоріше змінює зовнішню поведінку, у той час як соціалізація дітей формує ціннісні орієнтації. Соціалізація дорослих розрахована на те, щоб допомогти людині набути визначені навички, соціалізація в дитинстві в більшій мірі має справу з мотивацією поведінки.[3]

Варто зазначити, що процес соціалізації продовжується протягом усього життя індивіда і включає в себе такі стадії – до трудову, трудову і після трудову. Загальним є визнання того, що соціалізація носить діяльнісний характер і головний критерій її успішності є вільне функціонування індивіда в суспільстві. Важливо підкреслити, що процес соціалізації відбувається як стихійно, так і цілеспрямовано під впливом посередників, тобто суспільних структур і інститутів, роль яких по-різному виявляється на різних етапах і стадіях соціалізації. Серед посередників соціалізації людини виділяються такі як родина, родичі і друзі, навчальні заклади, трудові, спортивні та інші колективи, суспільно-політичні і культосвітні організації, засоби масової інформації, література, мистецтво.

У процесі соціалізації формуються соціальні якості, цінності, знання, навички людини. Крім того, відбувається перетворення природних рис, а також засвоєння людиною елементів культури, соціальних норм і цінностей, які існують у суспільстві. За своїм змістом соціалізація – це процес двобічний, який містить, з одного боку, засвоєння індивідом соціального досвіду шляхом входження в соціальне середовище, систему соціальних зв'язків, з іншого – активне відтворення індивідом системи соціальних зв'язків за рахунок його діяльності, входження в соціальне середовище.

Процес формування і розвитку особистості починається від моменту народження, і сім'я тут належить пріоритетне місце, адже вона є першим вихователем дитини і середовищем передачі духовного багатства, культурних традицій, формування ціннісних орієнтацій, практичних умінь і навичок.

Фактори соціалізації. Соціалізація протікає у взаємодії дітей, підлітків, юнаків з величезною кількістю різноманітних умов, більш-менш активно впливають на їх розвиток. Ці діючі на людину умови прийнято називати факторами. Фактично не всі з них виявлені, а з відомих далеко не всі вивчені. Про тих факторах, які

досліджувалися, знання досить не рівномірні: про одні відомо досить багато, про інших - мало, про третіх - зовсім трохи. Більш-менш вивчені умови або фактори соціалізації умовно можна об'єднати в чотири групи.

Перша – мегафактори, (мега – дуже великий, загальний) – космос, планета, світ, які в тій чи іншій мірі через інші групи факторів впливають на соціалізацію всіх жителів Землі.

Друга – макрофактори (макро – великий) – країна, етнос, суспільство, держава, які впливають на соціалізацію всіх, хто живе в певних країнах (цей вплив опосередковано двома іншими групами факторів)

Третя – мезофактори (мезо – середній, проміжний), умови соціалізації великих груп людей, виділених: по місцевості і типу поселення, в яких вони живуть (регіон, село, гордий, селище); за належністю до аудиторії тих чи інших мереж масової комунікації (радіо, телебачення та ін); за належністю до тих чи інших субкультур. Мезофактори впливають на соціалізацію людини як прямо, так і опосередковано через четверту групу – мікрофактори. До них відносяться фактори, що безпосередньо впливають на конкретних людей, які з ними взаємодіють, – сім'я і домашнє вогнище, сусідство, групи однолітків, виховні організації, різні громадські державні, релігійні, приватні організації, мікросоціум [4].

Список використаної літератури

1. Добренко В.І. – Соціологія. – М., – 2002
2. Василькова Ю.В. - Методика й досвід роботи соціального педагога. – М, 2001.
3. Мудрик А.В. – Соціальна педагогіка. - М., – 2002.
4. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи / М.Пейн. – К., 2000.

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРУМ-ТЕАТРУ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВИЯВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПІДЛІТКІВ ТА СПОСОБІВ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Тимченко Ю. Р., Шеремет М. Д., *студентки групи СР-51*

У соціальній роботі на Сумщині, та в Україні загалом, набувають актуальності використання якісно нових технологій у